Андрій Чайковський. Коротко про митця. «За сестрою».

Відтворення історичних подій із позицій гуманізму.

Напружений динамічний сюжет повісті.

ТЛ: героїко-романтична повість, композиція

Народився в м. Самборі на Львівщині.

Рано залишився сиротою, виховувала бабуся.

Навчався вдома, згодом у Самбірській гімназії (1869 - 1877).

1857 - 1935

Навчався у Львівському університеті.

1890 р. відкрив власну адвокатську канцелярію.

2 червня 1935 р. «душа його покинула знемо-жене тіло».

Історія – скарбниця наших діянь,

свідок минулого, повчальний приклад для сучасності,

застереження на майбутнє.

Сервантес

Історична повість „За сестрою“ (1907) повертає нас у лиховісну пору татарських набігів на Україну. Доля села Спасівка, що на правому березі річки Самари, поблизу Дніпра, ввібрала в себе гіркий талан багатьох тогочасних українських поселень.
Про що ж розповідається у творі А.Чайковського "За сестрою"?
— Про напади татар на українські землі.
— Про життя українців у неволі.
— Про мужнього хлопчика Павлуся, який докладає усіх зусиль, аби визволити свою сестру з татарського полону.
— Про славних козаків-запорожців.
— Про зрадників.

LIVEWORKSHEETS

Тема (про що розповідається): _____

_____

_____

Ідея (головна думка): _____

_____

_____

Основна думка: _____

_____

Жанр: _____

ПОТРЕНУЄМО ПАМ'ЯТЬ

Повість - розповідний ..... твір ..... розміру, у якому широко ..... життя ..... або ..... героїв протягом.....або ..... за подіями..... часу.

Героїко-романтична повість - епічний твір середнього розміру, у якому діє герой (чи кілька героїв) ідеальний, духовно багатий, він намагається вступити в боротьбу за справедливість, правду й прагне це довести на прикладі конкретних учинків, справ.

Композиція - побудова твору, співвідношення всіх його компонентів, що створює цілісну картину і сприяє виявленню головної ідеї.
Складовою частиною композиції є сюжет.

ПОТРЕНУЄМО ПАМ'ЯТЬ

ЕЛЕМЕНТИ СЮЖЕТУ

Пригадайте і запишіть вивчені твори - повісті

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

LIVEWORKSHEETS

Образ Павлуся як утілення благородства і лицарства, сміливості й винахідливості. Родинні цінності й патріотизм у творі

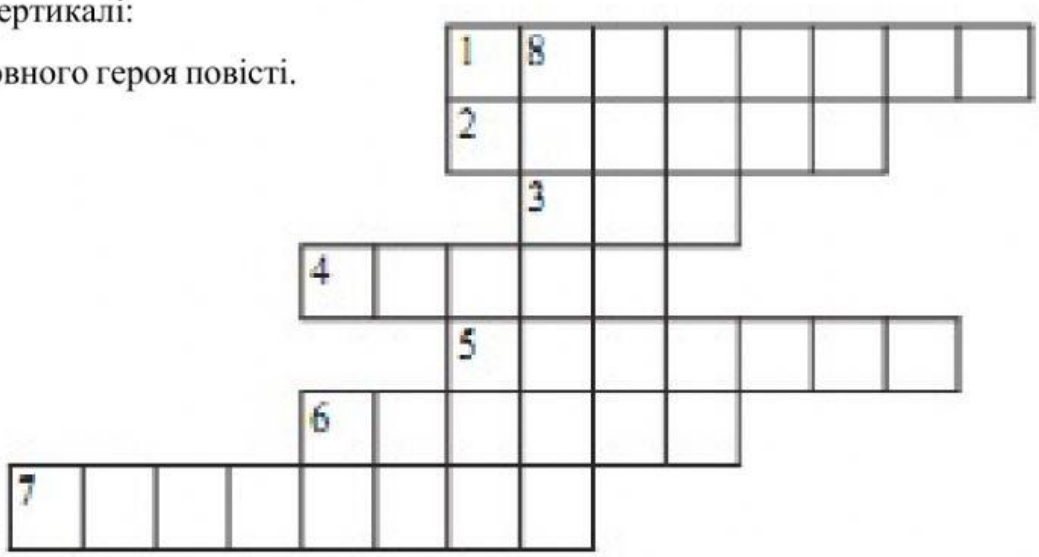
Завдання 1: розгадати кросворд

По горизонталі:

1. Назва села, де жила родина Судаків.
2. Хто продав головного героя татарам-купцям?
3. Засіб, за допомогою якого татари перевозили награбоване майно.
4. Козацька зброя.
5. Командир татар.
6. Прізвище одного з козацьких ватажків.
7. Час, який обрали козаки для нападу на татар.

По вертикалі:

8. Ім'я головного героя повісті.

Завдання 2: укажіть імена персонажів за ілюстраціями.

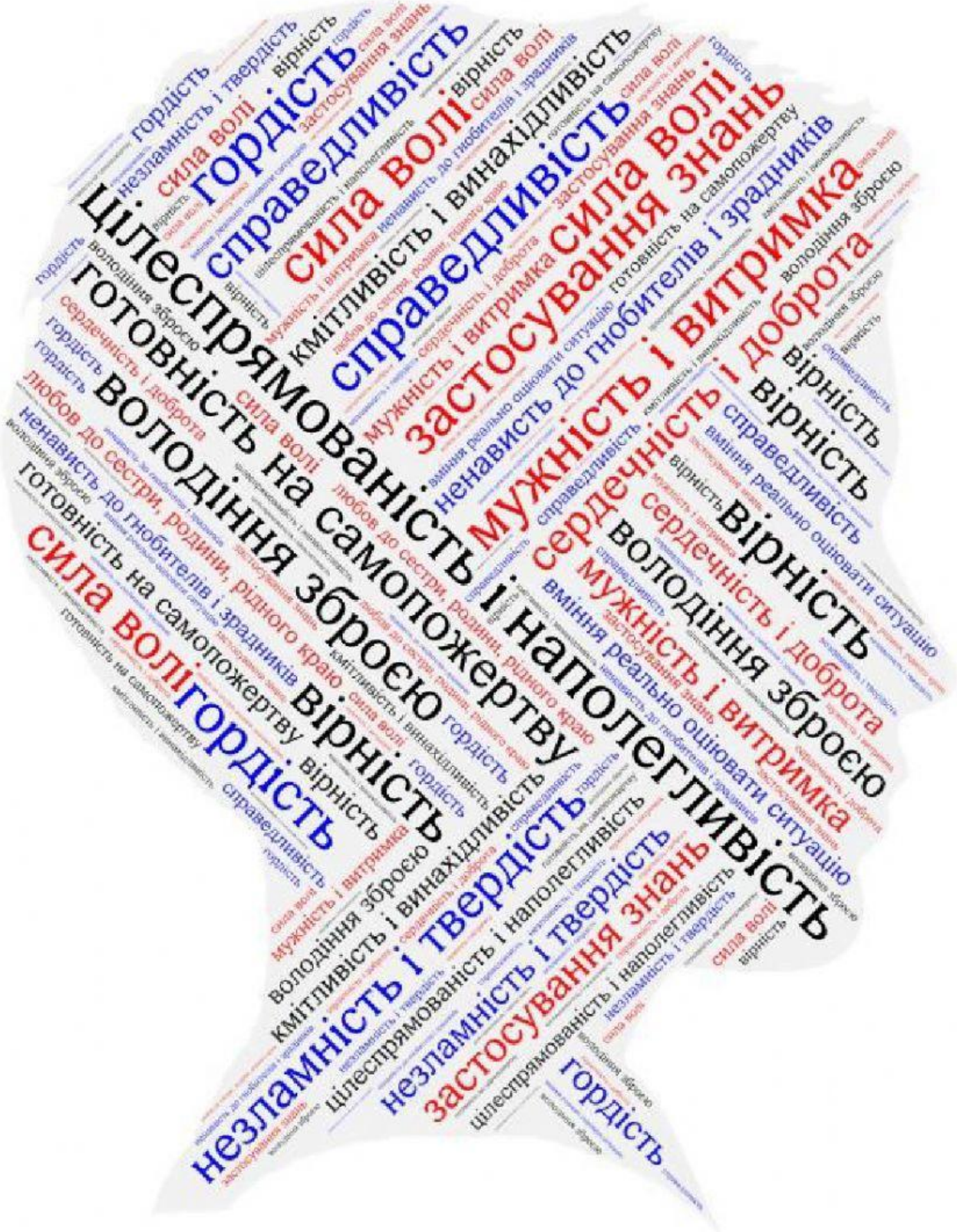

LIVEWORKSHEETS

Завдання 3: віднайти риси характеру Павлуся за хмаркою тегів і розподілити їх за таблицею.

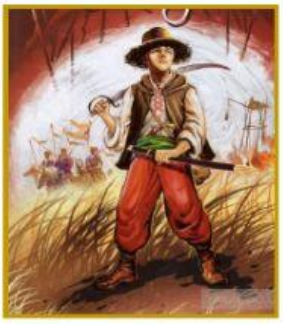

LIVEWORKSHEETS

РИСИ ХАРАКТЕРУ ПАВЛУСЯ

Вольові якості	Розум і кмітливість	Почуттєві риси

Орієнтовний план характеристики Павлуся

(записати в робочий зошит)

1. Павлусь - представник славного козацького роду Судаків.
2. Портрет і зовнішність п'ятнадцятирічного юнака.
3. Риси характеру:
   а) вольові якості;
   б) розум і кмітливість;
   в) почуттєві риси.
4. Павлусь - відважний лицар і герой.

Завдання 4: запишіть асоціації до слова РОДИНА.

LIVEWORKSHEETS

Завдання 5: складіть родовід родини Судаків.

ХТО ЦЕ?

1. *70 років. Колишній запорожець. Наглядав пасіку, слідкував за дітьми. Навчав Павлуся лицарського ремесла. Сміливий духом, може постояти за свою сім'ю. Був убитий під час оборони від нападу татар на Спасівку.*

2. *Колишній запорожець. Під час нападу татар на Спасівку потрапляє до полону. Неволя для нього гірше смерті. Розв'язує мотузки та допомагає іншим врятуватись із полону. Після втечі залишається із запорожцями. Сміливий, відчайдушний, здатний на самопожертви.*

3. *Сміліва жінка, що гідно оборонялась під час татарського нападу на село й померла під час нього.*

4. *Старший із синів. Перебуває на Запоріжжі. Сміливий і славний козак, який бореться із татарами. Дбайливий брат.*

5. *13 років. Нерозлийвода з братом. Дуже вродлива та працьовита. Після нападу татар на Спасівку потрапляє до ясиру.*

6. *15 років. Сміливий та відчайдушний. Вихований у козацькому дусі. Дуже любить молодшу сестру. Його мета – знайти та звільнити її.*

LIVEWORKSHEETS

Благородство, відповідальність, мужність, вірність,

життєлюбство запорозьких козаків

Завдання 1: упізнай персонажа повісті за цитатою з твору.

ЦИТАТА	ПЕРСОНАЖ
1. «В одній спідниці, простоволоса, виглядала страшно. Очі налилися кров'ю з лютості та розпуки. В руках держала сокиру».	.....
2. «Їх стіжкуваті шапки і догори вовною обернені кожухи надавали їм такого страшного вигляду, що, дивлячись на них, кров замерзала в жилах».	.....
3. «...Був кремезний козак літ тридцяти. Одягнений у широчезні, як море, червоні штани, які підперізував широким шовковим поясом. На ногах добрі шкапові чоботи. Сорочка була подерта і замащена... Жилаві руки з п'ястуками, мов довбеньки. ...Згинав залізні штаби, а коня піднімав попереду себе, мов барана».	.....
4. «Йому було вісімдесят літ зроду; та хоч було спочити старим костям у якому зимовику, він не давався старості і волочився з козаками, граючи на бандурі та розвеселяючи їх грою і співом. ...Стріляв з рушниці так, що птиці під час льоту не промахнув. До того, він знав, як лічити рани зіллям...»	.....

LIVEWORKSHEETS

ЦИТАТА	ПЕРСОНАЖ
5. *«Розплющив очі і побачив над собою високого чоловіка з люлькою в зубах. Чоловік був одягнений у подерту, брудну одежу і мав на голові татарську шапку. На ногах у нього були постоли, обв'язані мотузками. Лице чорне, пожовкле та розкуйовджена чорна борода. ...Уся його зброя — довгий ніж за поясом».*	.....
6. *«Був веселий, і за це його всі полюбили. Девлет-Гірей наказав видати йому гарну одежу, і тепер годі було впізнати того обідраного невільника, кінського пастуха».*	.....

LIVEWORKSHEETS